

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΚΔΟΣΗ 2η
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 1	Πεδίο Εφαρμογής.....	7
Άρθρο 2	Ορισμός έρευνας και ανάπτυξης.....	7
Άρθρο 3	Βασικές αρχές ερευνητικής δραστηριότητας.....	7
Άρθρο 4	Υποχρέωση ενημέρωσης πολιτών.....	8
Άρθρο 5	Σύνδεση της ερευνητικής δραστηριότητας με τις λειτουργίες του πανεπιστημίου.....	8
Άρθρο 6	Προβολή των ερευνών.....	9
Άρθρο 7	Απασχόληση μελών ΔΕΠ σε ερευνητικά έργα εκτός Α.Π.Θ.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Άρθρο 8	Ίδρυση Επιτροπής Δεοντολογίας της Έρευνας	13
Άρθρο 9	Σύνθεση της Επιτροπής.....	13
Άρθρο 10	Ορισμός της Επιτροπής.....	14
Άρθρο 11	Συνεδριάσεις της Επιτροπής.....	14
Άρθρο 12	Αποφάσεις της Επιτροπής.....	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Άρθρο 13	Πρόσληψη συνεργατών σε έργα κεντρικού ενδιαφέροντος του Α.Π.Θ.....	19
Άρθρο 14	Υποχρεώσεις συνεργατών.....	19
Άρθρο 15	Υποχρεώσεις επιστημονικώς υπευθύνων.....	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Άρθρο 16	Έρευνα με αντικείμενο τον άνθρωπο.....	23
Άρθρο 17	Έρευνα με αντικείμενο τα ζώα.....	24
Άρθρο 18	Έρευνα σχετικά με το φυσικό, οικιστικό και πολιτιστικό περιβάλλον.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 1

Ο παρών κώδικας εφαρμόζεται σε όλες τις ερευνητικές και αναπτυξιακές δραστηριότητες που διεξάγονται υπό την ευθύνη ή με συμμετοχή του επιστημονικού προσωπικού του ΑΠΘ, στους χώρους του ή εκτός αυτών, με ή χωρίς χρηματοδότηση.

**Πεδίο
Εφαρμογής**

Οι κανόνες του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται και στις δραστηριότητες παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών, προγραμμάτων κατάρτισης ή άλλων επιστημονικών εφαρμογών που διαχειρίζεται η Επιτροπή Ερευνών, στο μέτρο που προσήκει.

Άρθρο 2

Έρευνα είναι η δημιουργική εργασία που αναλαμβάνεται σε συστηματική βάση με σκοπό την αύξηση του αποθέματος γνώσης.

**Ορισμός
έρευνας
και ανάπτυξης**

Στην έρευνα, μπορεί να μην προσδοκάται (βασική έρευνα) ή να προσδοκάται (εφαρμοσμένη έρευνα) η χρήση του αποθέματος γνώσης για την επινόηση νέων εφαρμογών.

Ανάπτυξη είναι η συστηματική εργασία που αντλεί τα απαραίτητα στοιχεία από την υπάρχουσα γνώση με σκοπό:

- 1 τη δημιουργία νέων υλικών, προϊόντων ή εξοπλισμού και
- 2 την εισαγωγή νέων ή τη βελτίωση διαδικασιών, συστημάτων, ή υπηρεσιών.

Άρθρο 3

- 1 Η έρευνα πρέπει να διεξάγεται με σεβασμό στην επιστημονική αλήθεια, στην ακαδημαϊκή ελευθερία, στη ζωή, τη φύση και το περιβάλλον, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου, στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την πνευματική ιδιοκτησία και στα προσωπικά δεδομένα. Κατά την έρευνα πρέπει να αποφεύγεται κάθε δυσμενής διάκριση πολιτών κατά την εθνότητα, τη φυλή, την εθνική καταγωγή, τη γλώσσα, το φύλο, τη θρησκεία, την ιδιωτική ζωή, τη σωματική ικανότητα ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

**Βασικές αρχές
ερευνητικής
δραστηριότητας**

- 2 Οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας την επαγγελματική δεοντολογία του κλάδου τους. Για τα έργα, τα οποία διακινούνται μέσω της Επιτροπής Ερευνών, ισχύουν παράλληλα και οι ειδικοί κανόνες της.
- 3 Οι ερευνητές δεν πρέπει να επαναλαμβάνουν προηγούμενες έρευνες άλλων παρά μόνο αν δικαιολογείται επιστημονικά η επανάληψη. Η λογοκλοπή και η ιδιοποίηση ξένων επιτευγμάτων απαγορεύονται. Οφείλουν επίσης, να ενεργούν με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις επιταγές της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής νομοθεσίας και των εφευρέσεων κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, (ν. 1733/1987, 1883/1990, 2029/1992, 2128/1993, π.δ. 77/1988, 16/1991, 321/2001, ν 8121 /1993)
- 4 Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, όσοι συμμετέχουν σε αυτή, οφείλουν να παίρνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των βασικών αρχών των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου. Επίσης οφείλουν να ενημερώνουν τους εργαζομένους στα προγράμματα για τα επιβαλλόμενα μέτρα προστασίας και ασφάλειας και την τήρησή τους από αυτούς.
- 5 Δεν γίνονται ερευνητικά προγράμματα για Στρατιωτικούς Οργανισμούς, εκτός από προγράμματα των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων που εξυπηρετούν την Εθνική Ασφάλεια.

Άρθρο 4

Υποχρέωση ενημέρωσης πολιτών

Οι υπεύθυνοι των ερευνών πρέπει να ενημερώνουν συνοπτικά, αλλά με ειλικρίνεια και επάρκεια τους πολίτες, που πρόκειται να λάβουν μέρος σε αυτές, για τους στόχους του προγράμματος. Όταν για τη διεξαγωγή της έρευνας απαιτείται συναίνεση του πολίτη που συμμετέχει, η ενημέρωση πρέπει να είναι πλήρης. Πρέπει επίσης να ενημερώνουν τους πολίτες που δε μετέχουν στην έρευνα, επηρεάζονται όμως άμεσα από τη διεξαγωγή της.

Άρθρο 5

Σύνδεση της ερευνητικής δραστηριότητας με τις λειτουργίες του ναυπησθίου

- 1 Στη διεξαγωγή της έρευνας μπορούν να λάβουν μέρος και άλλες κατηγορίες προσωπικού του ΑΠΘ πέραν των μελών ΔΕΠ, προσωπικό που έχει αποσπασθεί σε υπηρεσίες του

ΑΠΘ, καθώς και εξωτερικοί συνεργάτες.

- 2 Η διεξαγωγή των ερευνών στους χώρους του πανεπιστημίου δεν πρέπει να παρακωλύει τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές διαδικασίες και λειτουργίες.
- 3 Σε περίπτωση που η έρευνα έχει εξωτερική χρηματοδότηση ακολουθούνται οι διαδικασίες που περιγράφονται στον Οδηγό Χρηματοδότησης Έρευνας.
- 4 Η διενέργεια της ερευνητικής δραστηριότητας προϋποθέτει έγγραφη ενημέρωση του Τομέα και του Διευθυντή του οικείου εργαστηρίου – κλινικής (εφόσον υπάρχει) ή Ερευνητικού Ινστιτούτου από τον ερευνητή. Σε κάθε περίπτωση ακολουθούνται οι διαδικασίες του εσωτερικού κανονισμού του εργαστηρίου, εφόσον υπάρχει.
- 5 Η χρήση των εγκαταστάσεων ή του εξοπλισμού του Α.Π.Θ. ή η παροχή υπηρεσιών εκ μέρους άλλων εργαζομένων μελών του, συνεπάγεται τη διαχείριση της έρευνας και των οικονομικών αποτελεσμάτων της (εφ' όσον χρηματοδοτείται εκτός τακτικού προϋπολογισμού του Α.Π.Θ.) από την Επιτροπή Ερευνών του Α.Π.Θ.
- 6 Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η ως άνω χρήση, υπό το πρόσχημα της έρευνας, να εξυπηρετεί ατομικούς σκοπούς των ερευνητών.

Άρθρο 6

- 1 Πινακίδες, ανακοινώσεις και γενικά μέσα προβολής των ερευνητικών προγραμμάτων διαμορφώνονται και χρησιμοποιούνται με τρόπο που να εξυπηρετεί την ενημέρωση της επιστημονικής κοινότητας και των πολιτών. Η μνεία ενδεχόμενων χορηγών σε δραστηριότητες ή έντυπα των ερευνητικών ομάδων πρέπει να γίνεται με προσοχή, ώστε να μη δημιουργείται σύγχυση ως προς τον φορέα της έρευνας, να μην παρέχεται η αίσθηση διαφήμισης συγκεκριμένου προϊόντος ούτε να δίδεται η εντύπωση της μόνιμης σύνδεσης του χορηγού με το Πανεπιστήμιο.
- 2 Πινακίδες και γενικά έντυπα προβολής των προγραμμάτων οφείλουν να αναφέρουν όλους τους συντελεστές της έρευνας.
- 3 Επίκληση τίτλου διοικητικής θέσης, που κατέχει μέλος

Προβολή των ερευνών

ΔΕΠ σε συλλογικό όργανο, για την επιδίωξη εξωτερικής χρηματοδότησης, η οποία αφορά στην ακαδημαϊκή μονάδα, γίνεται με την συγκατάθεση του συλλογικού οργάνου.

- 4 Για ειδικές κατηγορίες μελών ΔΕΠ (γιατροί, δικηγόροι κλπ.) ισχύουν οι επιπλέον δεσμεύσεις που αφορούν στους κλάδους τους.

Άρθρο 7

Απασχόληση μελών ΔΕΠ σε ερευνητικά έργα εκτός Α.Π.Θ

- 1 Τα μέλη ΔΕΠ θα πρέπει να κοινοποιούν στην Επιτροπή Ερευνών του Α.Π.Θ. τις προτάσεις τους για νόμιμη συμμετοχή σε ερευνητικά έργα, τα οποία διεξάγονται σε Ιδρύματα ή Ινστιτούτα που δεν ανήκουν στο Α.Π.Θ.
- 2 Η απασχόληση μελών ΔΕΠ του Α.Π.Θ. σε εγκεκριμένα ερευνητικά έργα, που δεν είναι υπό τη διαχείριση της Επιτροπής Ερευνών και διεξάγονται σε Ιδρύματα ή Ινστιτούτα, τα οποία δεν ανήκουν στο Α.Π.Θ. θα πρέπει να κοινοποιείται εκ των προτέρων στην Επιτροπή Ερευνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Άρθρο 8

Στο ΑΠΘ ιδρύεται Επιτροπή Δεοντολογίας της Έρευνας, η οποία αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Επιτροπής Ερευνών. Έργο της Επιτροπής είναι:

**Ίδρυση
Επιτροπής
Δεοντολογίας
της Έρευνας**

- 1 Η σύνταξη Κώδικα Δεοντολογίας της Έρευνας, καθώς και οι αναθεωρήσεις του.
- 2 Η αξιολόγηση των ερευνητικών προτάσεων των μελών ΔΕΠ του ΑΠΘ, προκειμένου να ελεγχθεί, αν συνάδουν προς τους κανόνες δεοντολογίας της έρευνας. Η Επιτροπή επιλαμβάνεται μόνον κατόπιν αιτήματος:
 - (α) των ίδιων των ερευνητών,
 - (β) άλλων μελών ΔΕΠ ή τρίτων, όταν αιτιολογημένα υποστηρίζουν ότι μία έρευνα αντίκειται στους κανόνες δεοντολογίας.
 - (γ) της Ολομέλειας ή του 7μελούς οργάνου της Επιτροπής Ερευνών
- 3 Η αξιολόγηση καταγγελιών κατά τη διεξαγωγή ερευνών, στις οποίες συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ του ΑΠΘ.
- 4 Η οργάνωση σεμιναρίων και συζητήσεων για θέματα ηθικής και δεοντολογίας των ερευνών με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών ΔΕΠ και των άλλων ερευνητών του ΑΠΘ.
- 5 Η σύνταξη ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων, που υποβάλλεται στην Ολομέλεια της Επιτροπής Ερευνών και δημοσιεύεται σε διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής Ερευνών.

Άρθρο 9

- 1 Η Επιτροπή αποτελείται από 7 τακτικά και 5 αναπληρωματικά μέλη ΔΕΠ του ΑΠΘ, των βαθμίδων του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή.
- 2 Τα μέλη της Επιτροπής ανήκουν σε όλες επιστημονικές περιοχές. Η σύνθεση της Επιτροπής πρέπει να είναι κατά το δυνατόν η πλέον αντιπροσωπευτική.
- 3 Στην Επιτροπή παρέχεται γραμματειακή υποστήριξη από την Επιτροπή Ερευνών.

**Σύνθεση
της Επιτροπής**

Άρθρο 10**Ορισμός
της Επιτροπής**

Ο Πρόεδρος, ο Αναπληρωτής του και τα λοιπά πέντε τακτικά μέλη της Επιτροπής μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από τη Σύγκλητο ύστερα από εισήγηση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ερευνών με τριετή θητεία, η οποία λήγει σε κάθε περίπτωση με τη θητεία της Ολομέλειας της Επιτροπής Ερευνών.

Άρθρο 11**Συνεδριάσεις
της Επιτροπής**

1 Η Επιτροπή συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα, τουλάχιστον κάθε δύο μήνες και εκτάκτως όποτε υπάρχει ανάγκη, μετά από γραπτή πρόσκληση που απευθύνει ο Πρόεδρος προς τα μέλη της, επτά τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης.

Σε έκτακτες περιπτώσεις η ως άνω προθεσμία σύγκλησης δεν ισχύει. Στις περιπτώσεις αυτές η Επιτροπή οφείλει να απαντήσει το αργότερο εντός 10 εργάσιμων ημερών.

2 Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία εφόσον παρευρίσκονται τουλάχιστον 4 μέλη της. Στις συνεδριάσεις μπορούν να συμμετέχουν, συμβουλευτικά, μετά από πρόσκληση του Προέδρου και τα αναπληρωματικά μέλη ή και μέλη ΔΕΠ εξειδικευμένων επιστημονικών περιοχών από το Πανεπιστήμιο ή εκτός, καθώς και από την Ευρωπαϊκή Ένωση εφόσον κρίνεται απαραίτητο, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

3 Σε κάθε συνεδρίαση τηρούνται πρακτικά με ευθύνη του Προέδρου, τα οποία επικυρώνονται από τα μέλη στην επόμενη συνεδρίαση.

Άρθρο 12**Αποφάσεις
της Επιτροπής**

1 Η Επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της, αφού καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη ομοφωνίας.

2 Η Επιτροπή μπορεί να καλεί τους ερευνητές να καταθέσουν σε αυτή κάθε έγγραφο, που κρίνει αναγκαίο, ή και να ζητά την αυτοπρόσωπη παρουσία τους για την παροχή διευκρινίσεων.

3 Οι αποφάσεις της Επιτροπής είναι αιτιολογημένες και

γνωστοποιούνται γραπτώς στους ενδιαφερομένους.

- 4 Αν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι συγκεκριμένη έρευνα, είτε κατά το περιεχόμενό της είτε εξαιτίας του τρόπου διεξαγωγής της, αντιβαίνει στους κανόνες του Κώδικα Δεοντολογίας, εισηγείται σχετικά στην Επιτροπή Ερευνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Άρθρο 13

- 1 Σε χρηματοδοτούμενα έργα, όταν ο επιστημονικός υπεύθυνος ορίζεται από συλλογικό όργανο του πανεπιστημίου, οφείλει να προσλαμβάνει τους συνεργάτες του, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει ο Φορέας Χρηματοδότησης, όταν υπάρχει σχετική πρόβλεψη.
- 2 Στην περίπτωση που δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη γίνεται προκήρυξη, όπου πρέπει να περιγράφεται: (α) το αντικείμενο της έρευνας, (β) το αντικείμενο της εργασίας στα πλαίσια της έρευνας, (γ) το απαιτούμενο επίπεδο γνώσεων και επαγγελματικών προσόντων, (δ) οι όροι και οι συνθήκες εργασίας και (ε) τα σχετικά δικαιώματα και παροχές. Το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της προκήρυξης ή της πρόσκλησης υποβολής υποψηφιοτήτων και της καταληκτικής ημερομηνίας της υποβολής υποψηφιοτήτων πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 ημέρες. Η επιλογή των συνεργατών γίνεται από τον Επιστημονικώς Υπεύθυνο. Η απόφασή του πρέπει να είναι γραπτή, πλήρως αιτιολογημένη και να κοινοποιείται στην Επιτροπή Ερευνών.
- 3 Υποψήφιος που θεωρεί ότι δεν τηρήθηκαν οι κανόνες διαφάνειας και αξιοκρατίας δικαιούται να προσφύγει, εντός 5 ημερών από την κοινοποίηση, στην Επιτροπή Ερευνών.

**Πρόσληψη
συνεργατών σε
έργα κεντρικού
ενδιαφέροντος
του Α.Π.Θ.**

Άρθρο 14

- 1 Οι συνεργάτες στην έρευνα οφείλουν:
 - α. να ασκούν την ερευνητική τους δραστηριότητα με κύριο σκοπό την επέκταση της επιστημονικής γνώσης και το καλό του κοινωνικού συνόλου.
 - β. να τηρούν τις διατάξεις της νομοθεσίας που αναφέρονται στα αντικείμενα της έρευνας και τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματός τους και του παρόντος Κώδικα.
- 2 Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας οι συνεργάτες απολαμβάνουν ελευθερία σκέψης και έκφρασης γνώμης, οφείλουν όμως να σέβονται τους περιορισμούς στην ελευθερία αυτή που επιβάλλονται για την οργάνωση και καθοδήγηση της ερευνητικής δραστηριότητας από τον υπεύθυνο της έρευνας.
- 3 Η σοβαρή παράβαση των διατάξεων του παρόντος από τους συνεργάτες στην έρευνα ή η μη συμμόρφωσή τους προς τις σχετικές με την παράβαση των κανόνων δεοντολογίας

**Υποχρεώσεις
συνεργατών**

υποδείξεις των υπευθύνων, μπορεί να συνεπάγεται την αντικατάστασή τους.

Άρθρο 15

Υποχρεώσεις επιστημονικώς υπευθύνων

- 1 Οι υπεύθυνοι της έρευνας οφείλουν:
 - (α) να τηρούν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας και τον παρόντα Κώδικα και
 - (β) να παρακολουθούν την τήρηση εκ μέρους των συνεργατών τους στην έρευνα των υποχρεώσεών τους, όπως αυτές ορίζονται στο προηγούμενο άρθρο.
- 2 Οι υπεύθυνοι συλλογικής έρευνας δεν πρέπει να οικειοποιούνται ερευνητικά πορίσματα για δική τους ατομική προβολή, ή να εμφανίζουν πορίσματα της έρευνας ως ατομική τους εργασία.
- 3 Στη συλλογική έρευνα, ο υπεύθυνος της ομάδας οφείλει να μεριμνά για την τήρηση των αρχών και της δεοντολογίας από όλα τα μέλη της ομάδας. Ο σεβασμός της ατομικής συμβολής του κάθε ερευνητή και η τήρηση της διαφάνειας και αμοιβαίας ενημέρωσης αποτελούν υποχρέωση όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα.
- 4 Η τυχόν ανάθεση σε τρίτα πρόσωπα μέρους των ερευνητικών ή υποβοηθητικών της έρευνας εργασιών τελεί υπό την ευθύνη και την επίβλεψη του υπεύθυνου της έρευνας.
- 5 Σε περίπτωση περισσότερων του ενός υπευθύνων, ο κάθε υπεύθυνος οφείλει επίσης να τηρεί όλες τις υποχρεώσεις του παρόντος.
- 6 Η σοβαρή παράβαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου από τους υπεύθυνους της έρευνας μπορεί να αποτελέσει λόγο για τη διακοπή του συγκεκριμένου ερευνητικού έργου. Η διακοπή αποφασίζεται από την Επιτροπή Ερευνών, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Δεοντολογίας της Έρευνας, η οποία εκδίδεται κατόπιν σχετικής έγγραφης και ενυπόγραφης καταγγελίας. Πριν από οποιαδήποτε εισήγηση της Επιτροπής καλούνται ενώπιόν της τόσο ο καταγγέλλων όσο και ο υπεύθυνος της έρευνας, για να αναπτύξουν προφορικά ή και εγγράφως τις απόψεις τους σχετικά με την καταγγελία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Άρθρο 16

- 1 Καμία έρευνα, βιολογική, ιατρική ή κοινωνική με αντικείμενο τον άνθρωπο δεν μπορεί να διεξαχθεί χωρίς τη συναίνεσή του μετά από προηγούμενη ενημέρωσή του για το σκοπό, την έκταση και τους κινδύνους που ενδεχομένως συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κεφαλαίου Α του παρόντος Κώδικα.
- 2 Η έρευνα σε πτώμα μπορεί να γίνει μόνο μετά από συγκατάθεση των οικείων υπό τις πιο πάνω προϋποθέσεις. Αν πρόκειται για αζήτητο πτώμα, η έρευνα δεν μπορεί να αρχίσει πριν περάσουν τουλάχιστον 10 ημέρες από το θάνατο.
- 3 Δεν επιτρέπεται, κατά την έρευνα ή με πρόσχημα την έρευνα, η οικονομική εκμετάλλευση του ανθρώπινου σώματος, από τα όργανα ως το γονιδίωμα του κυττάρου, καθώς και οποιαδήποτε οικονομική εκμετάλλευση των προσώπων που υπόκεινται σε αυτήν, από τους ερευνητές. Οικονομική ή άλλης φύσης αμοιβή αυτών των προσώπων δεν αποκλείεται, εκτός αν πρόκειται για την τέλεση πράξεων εκτός συναλλαγής κατά την ισχύουσα νομοθεσία.
- 4 Οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν απαρεγκλίτως πριν, κατά και μετά την έρευνα την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των ανθρώπων που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας (ν. 2472/1997, 2819/2000, 2915/2001, 3235/2004, 3471/2006, ή όπως θα ισχύουν εκάστοτε).
- 5 Σε καμία περίπτωση η έρευνα καθαυτή δεν μπορεί να αποτελεί λόγο που να νομιμοποιεί εις την τέλεση αξιόποινης πράξης.
- 6 Στις βιολογικές και ιατρικές έρευνες οι ερευνητές οφείλουν επιπλέον να τηρούν τον εκάστοτε ισχύοντα Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (ν. 3418/2005), καθώς και τους εκάστοτε ισχύοντες ειδικούς νόμους για τις μεταμοσχεύσεις ανθρώπινων ιστών και οργάνων (ν. 2737/1999, π. δ. 26/24.3.2008), την βιοϊατρική έρευνα (ν. 2619/1998, Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τη βιοϊατρική έρευνα και Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για το ανθρώπινο γονιδίωμα και τα δικαιώματα του ανθρώπου), τις κλινικές μελέτες στα φάρμακα (Υ. Α. ΔΥΓ/89292/2003, Οδηγία 2005/28), την ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή (ν. 3089/2002, 3305/2005), τον εκάστοτε ισχύοντα Κώδικα Νόμων για τα Ναρκωτικά (ν.

**Έρευνα
με αντικείμενο
τον άνθρωπο**

3459/2006), τη νομοθεσία για τη φαρμακοδιέγερση (ντόπιγκ) (ν. 2725/1999, 3057/2002, 3516/2006) και τις εκάστοτε ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις.

- 7 Στα εργαστήρια στα οποία διενεργείται έρευνα σε μικροοργανισμούς - μεταξύ των οποίων και σε γενετικά τροποποιημένους - που είναι δυνατό να προκαλέσουν οποιαδήποτε μόλυνση, αλλεργία ή τοξικότητα, ή μπορούν να αναπαράγονται ή να μεταφέρουν γενετικό υλικό, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις της Οδηγίας 2000/54/ΕΚ .
- 8 Στις κοινωνικές έρευνες οι ερευνητές οφείλουν να σέβονται τις πολιτιστικές και ατομικές διαφορές ρόλων, συμπεριλαμβανο-μένων και όσων οφείλονται στην ηλικία, στο φύλο, στη φυλή, στη μειονότητα, στην εθνική προέλευση, στη θρησκεία, στις σεξουαλικές προτιμήσεις, στην αναπηρία, στη γλώσσα και στο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Οφείλουν να τηρούν σε κάθε περίπτωση την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για την ίση μεταχείριση (ν. 3625/2007), το ρατσισμό (ν. 927/1979, 3304/2005), τους μετανάστες και τους αλλοδαπούς (ν. 3536/2007, 3613/2007).
- 9 Στις έρευνες σε κρατούμενους οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν γι αυτούς (Σωφρονιστικός Κώδικας). Δεν επιτρέπονται σε καμία περίπτωση πειράματα που αποβλέπουν στην αναζήτηση μεθόδων ανάκρισης, τα οποία μπορούν να προκαλέσουν κινδύνους στη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Άρθρο 17

Έρευνα με αντικείμενο τα ζώα

- 1 Η έρευνα που γίνεται με αντικείμενο τα ζώα έχει ως βασικούς στόχους:
 - (Α) Την ανάπτυξη, παραγωγή, έλεγχο της ποιότητας, δραστηριότητας και ασφάλεια φαρμάκων, τροφίμων και άλλων ουσιών ή προϊόντων:
 - (i) Για την αποφυγή, την πρόληψη, τη διάγνωση ή τη θεραπεία ασθενειών, διαταραχών της υγείας ή άλλων ανωμαλιών ή των συνεπειών τους σε ανθρώπους, ζώα ή φυτά.
 - (ii) Για την αξιολόγηση, τη διερεύνηση, τη ρύθμιση ή την αλλαγή φυσιολογικών χαρακτηριστικών σε ανθρώπους, ζώα ή φυτά.
 - (Β) Την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος προς όφελος της υγείας ή της ευζωίας ανθρώπων και ζώων.

- 2 Η εκτέλεση πειραμάτων επί ζώων επιτρέπεται μόνο σε πτυχιούχους Κτηνιατρικής ή Ιατρικής Σχολής ή Σχολής Βιολογικών ή Φυσικών Επιστημών, Δασολόγων και Γεωπόνων, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζει ο ν. 1197/1981.
- 3 Κατά την έρευνα ή τη διεξαγωγή πειραμάτων πρέπει να εξασφαλίζονται οι νόμιμες συνθήκες διαμονής, διατροφής και φύλαξης των ζώων (ν. 2015/1992, 2017/1992, π. δ. 160/1991 καθώς και Σύσταση της Επιτροπής της 18.6.2007).
- 4 Απαγορεύονται πειραματισμοί στους οποίους χρησιμοποιούνται είδη ζώων της άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, εκτός αν η έρευνα έχει ως αντικείμενο τη διατήρηση των ζώων αυτών (π. δ. 160/1991).
- 5 Τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται ως πειραματόζωα (π. δ. 160/1991).

Άρθρο 18

- 1 Έρευνες, που μπορεί να επηρεάζουν τη βιολογική ποικιλότητα πρέπει να ενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2204/1994 και του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 1946/2003.
- 2 Η έρευνα σε γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς διεξάγεται με βάση τους εκάστοτε ισχύοντες κανόνες (Υ. Α. 38639/2017, Κανονισμοί Ευρωπαϊκής Κοινότητας 1829/2003 και 1830/2003).
- 3 Στις περιπτώσεις υποβολής προτάσεων ερευνητικών προγραμμάτων σε στρατιωτικούς οργανισμούς, η Επιτροπή Ερευνών μπορεί να ζητήσει επιστημονική γνώμη από την Επιτροπή Δεοντολογίας. Έρευνες σχετικές με χημικές, τοξικές και ραδιενεργές ουσίες δεν επιτρέπονται, όταν εξυπηρετούν αποκλειστικά στρατιωτικούς σκοπούς.
- 4 Για τη χρήση ή μετακίνηση ραδιενεργών πηγών απαιτείται ειδική άδεια της ΕΕΑΕ, σύμφωνα με τις ισχύουσες εκάστοτε διατάξεις (ν. 1733/1987, 2480/1997, ν. δ. 854/1971, π. δ. 22/1997).

**Έρευνα
σχετικά με
το φυσικό,
οικιστικό και
πολιτιστικό
περιβάλλον**

- 5 Σε περίπτωση χρήσης ιοντιζουσών ή μη ιοντιζουσών ακτινοβολιών πρέπει να λαμβάνονται τα ειδικά μέτρα προστασίας τόσο για τους ερευνητές όσο και για το γενικό πληθυσμό, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις (ν. 1181/1981, 1568/1985, 1733/1987, ν. δ. 854/1971, 181/1974, Υ. Α. 9087(ΦΟΡ)1004, 13.9.1996, 1014 (ΦΟΡ)94, 6.3.2001).
- 6 Καμία έρευνα δε δικαιολογεί προσβολή του περιβάλλοντος κατά παράβαση των νόμων που έχουν θεσπιστεί για την προστασία του, καθώς και για τη διαχείριση των αποβλήτων (ν. 1650/1986, 743/1977, όπως κωδικοποιήθηκε στο π. δ. 55/1998, ν. δ. 86/1969, ν. 998/1979, ν. 1892/1990, ν. 2612/1998).
- 7 Καμία έρευνα δε δικαιολογεί προσβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά παράβαση των διατάξεων του ν. 3028/2002.
- 8 Κατά την εκτέλεση τεχνικών έργων στο πλαίσιο της έρευνας πρέπει να τηρούνται οι κανόνες δεοντολογίας του Επαγγελματικού Κώδικα των Ελλήνων Μηχανικών, που εκδόθηκε βάσει των άρθρων 24 και 26 του από 27-11/14-12-1926 π. δ. “Περί κωδικοποίησης των περί συστάσεως Τεχνικού Επιμελητηρίου κειμένων διατάξεων”.

Η αναφορά σε νομοθετικά κείμενα στον παρόντα Κώδικα είναι ενδεικτική και έχει την έννοια ότι οι ερευνητές που ασχολούνται με ειδικούς τομείς έρευνας οφείλουν να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή για την τήρηση κανόνων δεοντολογίας που ισχύουν στους συγκεκριμένους χώρους. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να ελέγχονται οι πιθανές αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου.

